

Aleg. 448

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego z przedłożeń Wydziału krajowego o budowlach wodnych i melioracjach.

Wysoki Sejmie!

Komisji gospodarstwa krajowego przydzielił Wysoki Sejm trzy przedłożenia Wydziału krajowego z zakresu budowl wodnych i melioracyj:

- 1) o budowlach wodnych i melioracjach;
- 2) o obwałowaniu lewego brzegu Wisły od stacy kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy, tudzież o podwyższeniu wałów nadwiślańskich od ujścia Białuchy do granicy państwa i od Podgórza do Niepołomic;
- 3) o konserwacyi robót regulacyjnych na potoku Krzemienicy z dopływami.

Ponieważ dla spraw kanałów spławnych i regulacyi rzek stanowiących wspólną sieć wodną z kanałami spławnymi, wybrał Wysoki Sejm osobną Komisję wodną i przekazał jej specjalne przedłożenia Wydziału krajowego o kanałach i o regulacyi rzek kanałowych, zatem ograniczyła się Komisya gospodarstwa krajowego do zbadania pierwszego z wymienionych sprawozdań Wydziału krajowego, o ile ono dotyczy melioracyj i przedsiębiorstw subwencyonowanych z państwowego funduszu melioracyjnego.

Ze sprawozdania Wydziału krajowego o budowlach wodnych i melioracjach powzięła Komisya gospodarstwa krajowego dokładny obraz o czynnościach biura melioracyjnego w zakresie robót melioracyjnych za r. 1901/2, o sposobie lub przeszkodach w wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu, o stanie spraw osobnemi uchwałami Sejmowemi Wydziałowi krajowemu do załatwienia przekazanych, i o dalszych projektach przedsięwziąć się mających robót publicznych.

W sprawozdaniu tem uzasadnia Wydział krajowy nadto wydatki rubryki IX. preliminarza funduszu krajowego na r. 1903, podaje wykaz czynności c. k. galicyjskiego oddziału hydrograficznego za r. 1901, — na które to biuro przyczynia się fundusz krajowy zasiłkiem rocznie w kwocie 16.000 koron, — wreszcie przedstawia obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego i udział naszego kraju w tym funduszu.

Badając poszczególne działy sprawozdania, uważa Komisya za wskazane po czynić następujące uwagi:

I.

Zdając sprawę z wykonania ustawy o regulacyi rzeki Pusty, zaznaczył Wydział krajowy, że roboty w r. 1902. nie mogły być rozpoczęte, gdyż c. k. Starostwo w Kamionce strumiłowej mimo przeprowadzonego w czerwcu r. 1902. dochodzenia wodno-prawnego, nie wydało do czasu sprawozdania t. j. do grudnia r. 1902. koncesyi na tę budowę.

Otóż obecnie koncesya ta orzeczeniem rzeczowego c. k. Starostwa z dnia 31. kwietnia 1903 l. 22312 została już wydana i Wydziałowi krajowemu w czerwcu b. r. doręczoną.

Komisji gospodarstwa krajowego wypada tylko z ubolewaniem skonstatować, iż na wydanie i doręczenie koncesyi potrzebowała władza polityczna jeden rok czasu, licząc od dnia ukończonego postępowania wodno-prawnego.

Wobec jednak odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 8. listopada 1902. l. 11069. zakomunikowanej Wydziałowi krajowemu w załatwieniu rezolucji Sejmowej z 11. lipca 1902., którą to odezwą zapowiedziało c. k. Prezydium, że sprawy dotyczące się projektów melioracyjnych będą załatwiane, ile możliwości, przed wszystkimi innymi sprawami (str. 11. sprawozdania Wydziału krajowego), sądzi Komisya gospodarstwa krajowego, iż wypadek ten należy uważać za wyjątkowy.

Z przytoczonych w sprawozdaniu projektów ustaw, jako dotychczas niesankcjonowanych, otrzymały do obecnej chwili sankcyę cztery projekty. Mianowicie:

Projekt ustawy, uchwalony dnia 4. lipca 1902. w przedmiocie zmiany §§. 69. i 71. krajowej ustawy wodnej w tym kierunku, by grzywny za przekroczenia wodne niższe zostały z minimum 10 koron do jednej korony, uzyskał sankcyę dnia 4. stycznia 1903. i jako ustawa ogłoszony został w dzienniku ustaw krajowych z r. 1903. Nr. 12.

Dalej uzyskał sankcyę projekt ustawy o kolmatacyi bagien nadniestrzańskich i jako ustawa ogłoszony został w dzienniku ustaw krajowych pod datą 29. maja 1903. Nr. 58. Również nadeszła już decyzja c. k. Ministerstwa rolnictwa, intymowana Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z 2. marca 1903 l. 24135, zatwierdzająca projekt techniczny tej melioracyi i wyniki reambulacyi z pewnemi zmianami w projekcie, które to zmiany są obecnie w opracowaniu. Zarazem oświadczyło toż Ministerstwo, że jest skłonne z zastrzeżeniem konstytucyjnego przyzwolenia przyczynić się do tego przedsięwzięcia, którego koszta preliminowano na 3.800.000 koron, przewidzianym w ustawie 40% datkiem z państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie maksymalnej 1,520.000 koron.

Również uzyskał sankcyę projekt ustawy o obwałowaniu Wisły od ujścia Raby do Woli rogowskiej z obwałowaniem prawego brzegu Raby, tudzież o regulacyi potoków Uszwicy i Grobki z dopływami, a ustawa ta ogłoszoną została w dzienniku ustaw krajowych pod datą 29. maja 1903. Nr. 61.

Wreszcie stał się ustawą z 21. maja 1903. Nr. 55. Dz. u. kr. projekt o obwałowaniu Wisły od Niepołomic do ujścia Raby wraz z obwałowaniem lewego brzegu Raby i regulacyą potoku Drwinki z dopływami.

Dla wymienionych powyżej trzech przedsięwzięciw melioracyjnych wstawione już zostały pierwsze raty 40% zasiłków państwowych do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1903 a dla ostatnich dwóch przedsięwzięciw (obwałowania Wisły od Raby do Woli rogowskiej i od Niepołomic do Raby) wydane już zostały rozporządzenia wykonawcze, wedle których budowa ma być rozpoczętą z wiosną 1904. r.

Inne w sprawozdaniu Wydziału krajowego wymienione projekty ustaw, mianowicie projekt ustawy o regulacyi potoku Sołotwy i Rokitny tudzież projekt o regulacyi Pełtwi, nie otrzymały jeszcze sankcyi.

Pierwszy z nich dlatego, iż postępowanie wodno-prawne nie było jeszcze ukończone i wynik tegoż co do rozmiaru wykonać się mających robót i co do granic okręgu konkurencyjnego nie mógł być c. k. Ministerstwu rolnictwa przedłożonym.

Co do projektu technicznego regulacyi Pełtwi skonstatowała Komisya, iż został już w zupełności wykończonym i wraz ze sprawozdaniem technicznym za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa przesłanym c. k. Ministerstwu rolnictwa celem zarządzenia reambulacyi i zatwierdzenia projektu.

Przekładając ten projekt umotywował zarazem Wydział krajowy bliżej żądanie udzielenia z państwowego funduszu inwestycyjnego 30% zasiłku, jak to przewidzianem jest w §. 3. projektu ustawy; przeciw udzieleniu tego zasiłku bowiem oświadczyło się c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 28. października 1898. l. 20588. (podanym w dosłownem brzmieniu w sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności biura melioracyjnego za r. 1897/8.).

Mianowicie zaznacza Wydział krajowy, iż bardzo znaczne pogłębienie łożyska rzeki Pełtwi na 6 m pod Lwowem zaprojektowano nie w interesie kultury krajowej, lecz dla umożliwienia kanalizacyi miasta Lwowa i zasklepienia łożyska tej rzeki w obrębie Lwowa oraz dla umożliwienia rozszerzenia się miasta przy ewentualnem włączeniu Zamarstynowa tudzież części Zboisk i Zniesienia, które to osady przedniejskie, dzisiaj zabagnione, tylko wówczas mogą się zabudować i podnieść, jeżeli uzyskają należyte odwodnienie przez pogłębienie łożyska Pełtwi.

Nadto podnosi Wydział krajowy, że przewidziane w projekcie nawodnienie gruntów nadbrzeżnych wodą spływającą z kanałów miasta Lwowa ma na celu oprócz neutralizowania przesuszenia gruntów oczyszczenie wody kanałowej, które w myśl §. 10. krajowej ustawy wodnej jest obowiązkiem miasta Lwowa, a które przy zastosowaniu pól

irygowanych podobnie jak w Berlinie, Wrocławiu i Gdańsku obciążałoby nadmiernie miasto.

Jest więc słusznem, ażeby roboty, których znaczna część nie leży w interesie kultury krajowej, lecz które przeważnie służyć mają do podniesienia stolicy kraju, subwencyonowane były ze specjalnego funduszu inwestycyjnego państwowego podobnie, jak takie poparcie uzyskała stolica państwa Wiedeń, Tryest i Praga.

Po załatwieniu tej kwestyi, a jak przypuszczać należy, pomyślnem, winna nastąpić sankcyja projektu ustawy.

Co do zawiązywania przymusowych spółek wodnych przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych Wydział krajowy nie po raz pierwszy przytacza, iż sprawa ta traktowaną jest przez miejscowe władze polityczne zbyt powolnie.

W obecnem sprawozdaniu wymienia Wydział krajowy pięć przedsiębiorstw, mianowicie: regulacyi Bugu, górnej Kisieliny, potoku Pusty, potoków Sołotwy i Rokitny, wreszcie obwałowania lewego brzegu Dunajca od ujścia Więckówki do mostu kolejowego w Bogumiłowicach, dla których spółki wodne nie zostały dotąd zorganizowane.

Na posiedzeniu z dnia 11. lipca 1902. uchwalili Wysoki Sejm rezolucyę do c. k. Rządu między innymi z wezwaniem, iżby przyspieszał zawiązywanie spółek wodnych. W odpowiedzi na tę rezolucyę otrzymał Wydział krajowy wyżej przytoczoną odezwę c. k. Prezydium Namiestnictwa zapewniającą Wydział krajowy o usiłowaniu tejże politycznej władzy krajowej, ażeby sprawy tego rodzaju, jako doniosłego dla kraju znaczenia, były załatwiane, ile możności przed wszystkimi innymi.

Komisya gospodarstwa krajowego nie ma powodu wątpić w szczerą intencyę krajowej władzy politycznej, której wyrazem jest powyższa enuncyacya, nie znajduje też podstawy do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku na uchwalenie ponownej rezolucyi do c. k. Rządu w tym przedmiocie; Komisya sądzi tylko, iż Wydział krajowy winien to oświadczenie c. k. Prezydium Namiestnictwa należycie wyzyskać. Mianowicie winien Wydział krajowy w każdym konkretnym wypadku z powołaniem się na powyższą odezwę odnieść się wprost do c. k. Prezydium Namiestnictwa i zażądać jego energicznej interwencyi.

Ograniczając się na tej uwadze, Komisya sądzi, iż Wydział krajowy nie omisszka z niej skorzystać w danych wypadkach, a gdyby i ta droga celu nie osiągnęła, zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi.

II.

Wykazany w sprawozdaniu postęp budowy przy siedmnastu publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych, przez organa Wydziału krajowego i c. k. Rządu prowadzonych, przedstawia się w ogólności całkiem zadowolniająco.

Najrażniejszy postęp zauważyła Komisya przy budowie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim, przy regulacyi Białej i regulacyi górnego Dniestru, tudzież przy regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem i regulacyi Soły i Łomnicy.

Te trzy ostatnie przedsiębiorstwa prowadzone są przez organa techniczne rządowe. Przy regulacyi Soły i Łomnicy, w r. 1901, postąpiły roboty naprzód. I tak przy Sołach wykonano 5 przekopów o łącznej długości 1650 m.; tam faszynowych zrobiono 5.196 m., 3.450 m. tam kamiennych, 2.368.5 m. tam kamiennych prostopadłych, 1.244 m. oskałowania tam faszynowych i 957 m. rezerw kamiennych; zasadzono odsypisk 3.4123 ha, oraz ukończono niwelacyę rzeki; słowem przebudowano w r. 1901. kwotę 169.387 koron 92 groszy.

Przy regulacyi Łomnicy zaś pod Swaryczowem i na przestrzeni od Medyni do Puskasowiec wykonano 3 przekopy oraz skopano szutrowisk na łącznej długości 797 m., zbudowano 4.029 m. tam faszynowych równoległych, 2.739.5 m. tam faszynowych prostopadłych i 897 m. poprzeczek; a na dopływie Czeczwi pod Tużyłowem wykonano 1 przekop przez szutrowisko o długości 170 m., zbudowano tamy faszynowej równoległej 193 m. i tam prostopadłych 276.5 m. Roboty te wykonano kosztem 284.371 koron 65 groszy.

Budowy prowadzone są w graucach kosztorysu i każdorocznego preliminarza, a przy większej części przedsiębiorstw wykazuje sprawozdanie pewne, mniejsze lub większe oszczędności; przy niektórych tylko małe przekroczenia, które znalazła Komisya usprawiedliwione. Przekroczenia pokrywane są oszczędnościami z lat poprzednich.

Dział ten nastęrcza Komisyi gospodarstwa krajowego sposobność wyrażenia prawdziwego uznania dla znakomitego kierownictwa i skutecznej pracy kraj. biura melioracyjnego; również roboty wykonane przez techniczne organa rządowe, wykazują znacznie większy postęp niż w poprzednich latach, co też komisya z zadowoleniem zaznacza.

III.

Wykaz czynności inżynierów biura melioracyjnego, których w czasie, za który sprawozdanie opiewa, czynnych było 41, stwierdza stały wzrost czynności.

W czasie od 1. lipca 1901. do 30. czerwca 1902 wykonano zdjęć i wygotowano projektów technicznych oraz kosztorysów dla regulacji wód i dla melioracji prywatnych razem dla 80.906 morgów a dla 101 stron; wytyczono zaś melioracji subwencyonowanych i prywatnych dla 150 interesentów na przestrzeni 6.136 morgów, oraz prowadzono doświadczenia z uprawą torfowisk na jedenastu polach wzorowych: w Wolicy baryłowej, Tetewczycach i Stojanowie (na osuszonych bagnach Stojanowskich), w Chwatowie na osuszonych bagnach Oleskich, w Ostrowczyku polnym, w Glinianach nad uregulowaną Przegnojówką, w Hnilicach, Czernicy, Suchowoli, Dublanach, wreszcie w Ubiniu (nad uregulowanym potokiem Dumnym). W czynnościach powyższych nie mieszczą się jednak roboty przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, a których rozmiary wykazuje Wydział krajowy w dziale postępu budowy.

Komisya gospodarstwa krajowego zauważyła, iż siły techniczne biura melioracyjnego są odpowiednio użyte i że wydajność pracy tychże jest bardzo zadowolniająca.

Badając czynności biura melioracyjnego zastanawiała się Komisya także nad wnioskami Wydziału krajowego, pozostającymi w ścisłym związku z temi czynnościami.

Mianowicie proponuje Wydział krajowy powiększenie personalu komasacyjnego o jednego inżyniera komasacyjnego w IX. klasie rangi służby państwowej z płacą 2.800 K, dodatkiem aktywalnym 600 K, i prawem do poboru trzech dodatków pięcioletnich po 240 K, oraz proponuje zmianę instrukcyi służbowej dla dozorców melioracyjnych.

Potrzebę kreowania jednej posady wyższej w etacie personalu komasacyjnego motywuje Wydział krajowy wejściem w życie z dniem 1. kwietnia 1903 ustaw agrarnych, oraz możliwością rozpoczęcia w niedługim czasie czynności około operacyi agrarnych w kraju.

Nadto polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu uchwałą z 4. lipca 1902, aby uregulował stosunki służbowe adjunktów komasacyjnych w ten sposób, aby im nie była zamknięta droga do awansu w miarę lat służby i zasług tak jak dla inżynierów biura melioracyjnego.

Z uwagi, że istotnie zająć może potrzeba zajęcia przy operacyach agrarnych więcej sił technicznych w tym kierunku wykształconych, a zająć może tem więcej, że jak się o tem Komisya w biurze rolniczym przekonała, przedstawione już zostały c. k. krajowej komisji agrarnej wnioski z czterech gmin poniżej wymienionych na przeprowadzenie komasacyi gruntów rolnych z uwagi dalej, iż ustanowienie na owych trzech posadach adjunktów komasacyjnych technicy zajmują je (dwóch od r. 1895., jeden od r. 1897.) od kilku lat bez żadnego awansu a obowiązki swoje służbowe pełnią ku zupełnemu zadowoleniu swoich przełożonych; — Komisya uznaje ten dość zresztą skromny wniosek Wydziału krajowego za uzasadniony i przedstawia go poniżej Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia.

Zmianę zaś instrukcyi służbowej uchwalonej przez Wysoki Sejm dnia 30. stycznia 1894 i dnia 21. marca 1899 proponuje Wydział krajowy w tym kierunku, aby instrukcją tą objąć także nowo ustanowioną na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z 21. marca 1899 kategorię dozorców drenarskich, unormować ich dyety za czas zajęcia w polu i wreszcie, ażeby celem poprawienia bytu konduktorów melioracyjnych i zachęcenia ich do pozostania w służbie krajowej, stworzyć trzy klasy konduktorów, podobnie jak w krajowej służbie drogowej, z stosunkowymi stopniami płacy.

Podwyższenie dyet proponuje Wydział krajowy tylko dla starszych dozorców melioracyjnych zamiast dotychczasowych 1 K. 50 gr. w kwocie 2 K., zaś płace utworzyć się mających trzech klas konduktorów, nie zmieniając w niczem dotychczasowych dalszych poborów służbowych, wnoszą Wydział krajowy następujące:

- a) dla konduktorów III. klasy w dotychczasowej wysokości 1.200 K. rocznie,
- b) dla konduktorów II. klasy rocznie 1.400 K.,
- c) dla konduktorów I. klasy rocznie 1.600 K.

Komisya gospodarstwa krajowego, dzieląc w zupełności zdanie Wydziału krajowego co do potrzeby takiej reorganizacyi funkcyjaryuszów w tej kategorii służby krajowej, przedstawia Wysokiemu Sejmowi poniżej dotyczące wnioski Wydziału krajowego do uchwalenia.

IV.

Stosownie do uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 13. lutego 1894 programu regulacji wód i melioracji w całym kraju, proponuje Wydział krajowy w przedłożeniu o budowlach wodnych i melioracjach wykonanie trzech nowych publicznych robót melioracyjnych w drodze przedsiębiorstwa krajowego, a to:

1. Regulację potoku Błotni, dopływu Raty wpadającej do Bugu.

Regulacja ta ma na celu odwodnienie i umożliwienie uprawy 16.297 morgów przeważnie nieużytków torfowych w 16 gminach i obszarach dworskich położonych w powiatach: sokalskim, żółkiewskim i rawskim. Koszt regulacji obliczony na 1,288.000 K, do którego fundusz krajowy przyczynić się ma 40% zasiłkiem, zaś państwowy fundusz melioracyjny i przymusowo utworzyć się mająca spółka wodna po 30%.

Projekt techniczny został już przez c. k. Ministerstwo rolnictwa zatwierdzony, a subwencja państwowa przyrzeczona.

Gdy roboty przeprowadzone być mają w 14 latach, wynosiłaby coroczna rata datku krajowego po 36.800 koron.

2. Zabudowanie i zalesienie debr w gminie Zniesienie powiatu lwowskiego.

Zabudowanie to ma na celu ochronę toru kolejowego w pobliżu stacji Podzamcze od zasypywania rumowiskiem podczas ulewnych deszczów i leży także w interesie właścicieli gruntów w dolinie Pełwi, oraz w interesie regulacji Pełwi.

Koszt robót obliczony na 160.000 koron, z czego pokryje państwowy fundusz melioracyjny i fundusz krajowy po 35%, państwowa zaś dotacja kolejowa 30% preliminowanych kosztów.

Roboty wykonane być mają w 3 latach począwszy od r. 1903, na razie na rachunek kredytów państwowych zezwolonych ustawą z 5. czerwca 1901 Nr. 63. Dz. u. p. na inwestycje kolejowe.

Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego ma być wypłacony w 3 ratach rocznych 1903—5, zasiłek zaś krajowy w 2 ratach 1904 i 1905.

3. Zabudowanie i zalesienie debr w gminie Mikołajów powiatu żydaczowskiego w celu ochrony gruntów i miasta od zasypania.

Koszt robót preliminowany jest na 140.500 K, a gdy gmina obok innych świadczących zobowiązała się pokryć 10% kosztów, przypada na kraj i państwo do pokrycia 126.450 koron po połowie.

Ministerstwo rolnictwa przyrzekło już przyczynić się zasiłkiem z państwowego funduszu melioracyjnego w wysokości 45% kosztów i zgodziło się również na przedłożony mu projekt ustawy, według której roboty miały być zarządzane z wiosną r. 1903 i w trzech latach wykonane, — i w przypuszczeniu, że Wysoki Sejm uchwali ten projekt, wstawiło do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1903 pierwszą ratę zasiłku.

Roboty zostały już rozpoczęte w r. 1903 na razie na rachunek datku gminy Mikołajów.

Obok powyższych trzech projektów przedkłada Wydział krajowy w osobnym sprawozdaniu dalsze trzy projekty ustaw, mające na celu ochronę od powodzi doliny Wisły poniżej Krakowa, która w ostatnich latach pięciu trzykrotnie (w r. 1899., 1902. i 1903) dotknięta została wylewem, mianowicie:

4. Obwałowanie lewego brzegu Wisły od stacji kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy, która to przestrzeń w pierwotnym projekcie obwałowania lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa została pominięta.

Koszta tego obwałowania, które ma na celu ochronę części Krakowa, tudzież gęsto zabudowanych gmin Grzegórzki, Piaski i Dąbie o powierzchni 2.15 kilometrów kwadratowych, obliczono na 330.000 koron, roboty zaś mają być wykonane w ciągu lat trzech począwszy od r. 1904.

5. Podwyższenie lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Białuchy do granicy państwa.

Budowa tego wału dla ochrony od zalewu 5.148 morgów wartościowych gruntów w powiecie krakowskim rozpoczęta została w r. 1900 na podstawie projektu kra-

kowskiej ekspozytury zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa w myśl ustawy z dnia 26. sierpnia 1900 Dz. u. kr. Nr. 88., lecz wysokość tego wału, podobnie jak i przeciwległego wału prawego Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, okazała się podczas tegorocznej powodzi lipcowej niedostateczną. Jakkolwiek bowiem tegoroczna woda była niższą blisko 1 metr od wody z r. 1813, która przyjętą została przez Ministerstwo rolnictwa za normę dla budowy wałów nadwiślańskich, to zwierciadło tegorocznej wody na przestrzeni, gdzie już po obu brzegach wały zbudowano, było równe z koroną wałów, a nawet woda tegoroczna przelała się przez prawy wał nadwiślański w Płaszowie i zatopiła całą dolinę Wisły w powiatach podgórskim i wielickim aż po wały wsteczne Podłężówki na granicy powiatu bocheńskiego.

Krajowe biuro melioracyjne zaprojektowało tedy z polecenia Wydziału krajowego niweletę obustronnych wałów nadwiślańskich, które mają pomieścić wielką wodę odpowiadającą powodzi z r. 1813., tudzież ilości wody przyjętej dla budowy wałów nadwiślańskich przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych na Szlązku austriackim.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża zdanie, że gdy w obrębie Galicyi dolina Wisły jest znacznie szersza, a temsamem szkody powodziowe są daleko dotkliwsze, aniżeli na Szlązku, kraj nasz powinien być w tym samym przynajmniej stopniu zabezpieczony od powodzi, co Szlązk, i z tego powodu zaleca Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia projektu podwyższenia obustronnych wałów nadwiślańskich.

Koszta podwyższenia lewego wału krakowskiego obliczono na 900.000 koron, roboty zaś mają być wykonane w latach dziewięciu.

6. Podwyższenie prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami.

Koszta podwyższenia tego wału w powiatach: podgórskim, wielickim i bocheńskim, wraz z podwyższeniem wałów na 4 dopływach Wisły, które to roboty wykonano już na podstawie ustawy z dnia 19. października 1892 Dz. u. k. Nr. 77. w celu ochrony od zalewu 8.814 morgów gruntów, obliczono na 1,100.000 koron, a roboty proponuje Wydział krajowy rozłożyć na lat jedenaście.

Z uwagi, że przy ostatnich trzech przedsiębiorstwach chodzi o nieszkodliwe odprowadzenie wód rzeki górskiej, gdyż taki charakter posiada Wisła pod Krakowem, tudzież że interesowana w obwałowaniu ludność, obciążona datkami 30% na pierwotnie projektowane niedostateczne obwałowanie, w ostatnich latach trzykrotnie do szczytu zniszczoną została powodzią, tak iż niepodobniestwem byłoby pociągać ją do dalszych datków konkurencyjnych, proponuje Komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego przeprowadzenie tych obwałowań w drodze przedsiębiorstw krajowych przy 50% udziale kraju i państwowego funduszu melioracyjnego w kosztach, a przy zupełnem uwolnieniu stron od datków konkurencyjnych.

Wreszcie przedkłada Wydział krajowy w oddzielnem sprawozdaniu projekt ustawy:

7. O konserwacyi robót regulacyjnych na potoku Krzemienicy z dopływami w powiatach tarnobrzesckim i mieleckim, gdyż roboty przy tem przedsiębiorstwie krajowem zostały ukończone.

Gdy projekt tej ustawy zgodny jest z wydanymi już ustawami konserwacyjnymi dla regulacyi Łęgu, Trzęśniówki i Przegnojówki, a preliminarz rocznych wydatków na konserwacyę uzasadniony, Komisya zaleca Wysokiemu Sejmowi ten projekt do przyjęcia z nieznaczną zmianą, podobnie jak w innych projektach ustaw, mianowicie, że zamiast cytowanej noweli do ustawy wodnej z r. 1892 Dz. u. kr. Nr. 43. ma być powołaną uchwaloną już przez Wysoki Sejm na wniosek posła Zdzisława hr. Tarnowskiego i sankcyonowana w roku bieżącym nowela z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kr. Nr. 12.

Przedkładając powyższych sześć projektów ustaw, zapewniających wykonanie trzech nowych przedsiębiorstw melioracyjnych we wschodniej części kraju, tudzież uzupełnienie obwałowania Wisły poniżej Krakowa, zaleca komisya Wydziałowi krajowemu postarać się o przygotowanie dalszych projektów melioracyjnych, ażeby kraj nasz mógł odpowiednio korzystać z państwowego funduszu melioracyjnego, którego dotacya roczna podwyższoną została na 4 miliony koron. Uwaga ta tem bardziej jest na czasie, ile że udział naszego kraju w państwowym funduszu melioracyjnym, który w r. 1900 wynosił 33.65%, obniżył się w r. 1902 do 27.95%. W razie gdyby zrealizowanie naszych przedsiębiorstw natrafić miało na trudności z powodu niepomyślnego stanu finansów kraju, rzeczą będzie Wydziału krajowego wziąć pod rozagę, czy nie należałoby w tym

celu zaciągnąć pożyczki emisyjnej, podobnie jak Wydział krajowy zamierza pokryć 40% datek kraju na regulację rzek kanałowych i taki wniosek przedłożyć Wys. Sejmowi na najbliższej sesyi.

V.

Na lokalne regulacje rzek niespławnych w myśl uchwały Sejmowej z dnia 6. października 1882 preliniuje Wydział krajowy na r. 1903 dotacją w sumie 137.185 koron, przeważnie jako ostatnie raty zasiłków krajowych, gdyż począwszy od r. 1904 rzeki te, które stanowią wspólną sieć wodną z kanałami spławnymi, będą regulowane systematycznie przy 60% zasiłku z państwowego funduszu kanałowego w myśl ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103.

Dalej preliniuje Wydział krajowy na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w r. 1903 zasiłki 33 $\frac{1}{3}$ % w sumie 153.125 koron, na pokrycie zaś kosztów operacji agrarnych (komasacji gruntów) dotację w kwocie 4000 koron.

Gdy te wydatki Wydział krajowy w przedłożeniu o budowlach wodnych i melioracjach szczegółowo uzasadnił, proponuje Komisya uchwalenie ich w kwotach preliniowanych.

Komisya nadmieniam przytem, że dotychczas wniosły do krajowej komisji agrarnej prowokację komasacji gruntów rolnych cztery gminy. Wyszatyce w powiecie przemyskim, Lubliniec nowy w powiecie cieszanowskim, Rudolfshof ad Kupiczwoła w powiecie żółkiewskim i Chyszewice w powiecie rudeckim. Przeprowadzenie informacyjnego dochodzenia odbędzie się na miejscu między 14. a 20. października 1903, w którym to celu c. k. krajowa komisya agrarna odniosła się do c. k. Ministerstwa rolnictwa o wydelegowanie starszego komisarza lasowego (inspektora agrarnego w Bernie) Antoniego Jellinka. Do komisji tej wydelegował Wydział krajowy inżyniera komasacyjnego Józefa Gumowskiego, jako upatrzonego przyszłego kierownika technicznego oddziału agrarnego.

Podczas obrad nad tym działem sprawozdania Wydziału krajowego podnieśli członkowie komisji gospodarstwa krajowego szczególniejszą ważność popierania przez kraj melioracji trzeciorzędnych, a mianowicie drenowań gruntów włościańskich i uprawy nieużytków torfowych.

Komisya konstatuje z zadowoleniem, że coraz liczniejsze wpływają zgłoszenia ze strony całych gmin o drenowanie gruntów, tak, iż wyznaczona przez Wys. Sejm dotacja roczna 50.000 kor. obok takiego samego zasiłku ze strony Państwa, na te drenowania okazuje się niedostateczną, Komisya podaje przeto Wydziałowi krajowemu pod rozwagę, czy nie należałoby podwyższyć dotacji na subwencyowanie drenowań gruntów włościańskich, o ile na to finanse kraju pozwolą.

Co się tyczy kultury torfowisk, zaznacza, komisya że mimo poparcia przez Kraj i Państwo doświadczeń na urządzonych w tym celu polach wzorowych, uprawa tych nieużytków nie postępuje w odpowiedniej mierze i ogranicza się tylko do uprawy tych obszarów, które zostały przygotowane kosztem Kraju i Państwa.

Oprócz kilku właścicieli większych majątków, zainteresowali się tą uprawą tylko włościanie na osuszonych bagnach Stojanowskich, gdzie utworzyło się kilka spółek dla kultury torfowej, ze pośrednictwem których Wydział krajowy dostarcza włościanom z zasiłków państwowych i kraju nawozów mineralnych. Natomiast na bagnach Oleskich, gdzie już były założone dwie stacje doświadczalne, kultura ta znajduje się w zupełnym zastoju poczęści z tego powodu, że Ministerstwo rolnictwa zamiast zasiłków w gotówce przyrzekło gminom opłacać procenta od pożyczek, któreby gminy miały zaciągnąć na meliorację torfowisk, a których to pożyczek gminy się obawiają.

Wysoki Sejm przydzielił Komisji gospodarstwa krajowego cały szereg petycyj, w których metoryczne załatwienie nie może się wdawać Komisya, a które stosownie do kompetencji władz proponuje Komisya odstąpić c. k. Rządowi, względnie Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Do kompetencji c. k. Rządu należą petycje :

1) L. S. 1406. gminy Rajsko powiatu białskiego o regulację Soły w tej miejscowości;

2) L. S. 2046. przysiółka Brzózka ad Wrzawy o wyjednanie u rządu rosyjskiego zezwolenia na odprowadzenie wody przez terytorium rosyjskie.

Do zakresu działania Wydziału krajowego należą sprawy poruszone w petycjach:

1) L. S. 803. przysiółka Podwale ad Zabawa o budowę mostu na Kisielinie;

2) L. S. 1357. gminy Szczepańcowa o regulację Jasiołki;

3) L. S. 1470. Wydziału powiatowego w Kamionce strumiłowej o regulację dopływów Bugu (Błotni, Raty i Sołokii). Komisya zauważa, że właśnie w obecnym sprawozdaniu przedkłada projekt ustawy o regulacji Błotni z dopływami, studia dla regulacji Raty z dopływami zostaną w roku bieżącym ukończone, a w roku przyszłym będą rozpoczęte pomiary dla regulacji Sołokii z dopływami;

4) L. S. 1512. gminy Wola batorska powiatu bocheńskiego o przyspieszenie obwałowania Wisły. (Ustawa o obwałowaniu Wisły od Niepołomic do Raby, gdzie jest położoną Wola batorska, uzyskała już sankcję, jak wyżej nadmieniono, i roboty zostaną rozpoczęte w r. 1904. Chodzi więc obecnie tylko o przyspieszenie tych robót);

5) L. S. 1410, 1447, 1448, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1547, 1548, 1556 i 1594. Wydziału powiatowego w Krakowie, Towarzystwa rolniczego okręgowego w Krakowie tudzież gmin i obszarów dworskich Zwierzyniec, Przegorzały, Bielany, Kryspinów, Ściejowice, Jeziorzany, Wołowice, Czernichówek i Kamień o obwałowanie lewego brzegu Wisły od Kamienia do ujścia Rudawy. (W myśl uchwały Wysockiego Sejmu z dnia 11. lipca 1902 zarządził już Wydział krajowy zdjęcia dla tego obwałowania zarówno jak i obwałowania prawego brzegu Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa i wydelegował tam w r. b. 4 inżynierów).

6) L. S. 1516. gmin Moszkowce i Siwka powiatu kałuskiego o regulację potoku Siwki;

7) L. S. 1595. gminy Podbereż o regulację Siwki;

8) L. S. 2026. gminy Jaślany powiatu mieleckiego o osuszenie niwy „Dunaj“;

9) L. S. 2035. wiecu ludowego tarnobrzeskiego o regulację dopływów Trześniówki;

10) L. S. 2036. wiecu ludowego tarnobrzeskiego o wzmocnienie wałów nad Wisłą i Sanem, dozwole nie na jazdę po wałach i ukończenie budowy prawego wału Sanu;

11) L. S. 2185. Wydziału powiatowego w Kałuszu o uregulowanie dopływów Dniestru, a w szczególności potoku Bołochówki;

12) L. S. 2249. gminy Wola koblańska pow. Stary Sambor o regulację miejscowego potoku;

13) L. S. 2625. gminy Radłów o zwolnienie od datków konkurencyjnych do kosztów obwałowania lewego brzegu Dunajca i wykończenie tego obwałowania.

14) L. S. 3167. gminy Piaski pow. Iwowskiego o osuszenie zabagnionych gruntów;

15) L. S. 3172 gminy Łodygowice pow. żywieckiego o zapomogę na przywrócenie komunikacji zniszczonej powodzią i zabezpieczenie pięciu domów.

Wreszcie 2 petycje: L. S. 1446. gminy Grzegórzki o obwałowanie lewego brzegu Wisły od Krakowa do ujścia Białuchy, tudzież L. S. 1712. gminy Grabie o podwyższenie i wzmocnienie prawego wału Wisły zostają załatwione projektami ustaw, które Komisya przedkłada Wysokiemu Sejmowi do uchwały.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 27. grudnia 1902 l. 924.25 o budowlach wodnych i melioracjach Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przyjmuje na lokalne regulacje rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w rub. IX. poz. 257 wydatków na 1903 następujące zasiłki:

a) na regulację Skawy: od Jaroszwic do Witanowic, III. rata (ostatnia)		5.560 K.
b) na regulację Raby:		
1. pod Pcimiem, III. rata (ostatnia)	4.046 K.	
2. pod Targowiskiem III. rata (ostatnia)	4.560 „	
3. pod Dąbrowicą	4.775 „	13.381 „
c) na regulację Dunajca:		
1. pod Krościenkiem	9.819 K.	
2. pod Zarzeczem i Czerńcem	33.039 „	42.858 „
d) na regulację Wisłoki:		
1. pod Zawadką, Przeczycą i Kamienicą III. rata (ostatnia)	7.146 K.	
2. pod Kędzierzem i Żyrakowem, III. rata	8.038 „	15.184 „
e) na regulację Sanu: pod Krasiczynem i Korytnikami, III. rata (ostatnia)		6.242 „
f) na regulację Wisłoka:		
1. pod Rzeszowem i Drabinianką, II. rata	12.000 K.	
2. pod Babicą i Zarzeczem (zasiłek dodatkowy)	10.960 „	22.960 „
g) na premiowanie zawiklenia odsypisk		1.000 „
h) do dyspozycji Wydziału krajowego		30.000 „
Ogółem		137.185 „

III. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robot melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w rubryce IX. poz. 260 wydatków na rok 1903 następujące zasiłki:

a) na konserwację osuszenia bagien Rudnickich (do r. 1908)	2.800 K.
b) na drenowanie gruntów włościańskich, III. rata	50.000 „
c) na regulację Lubaczówki pod Czerw. wolą III. rata (ostatnia)	4.480 „
d) na drenowanie gruntów OO. Bonifratrów w Zebrzydowicach II. rata (do r. 1904)	3.200 „
e) na zabudowanie potoku Bzinki w gminie Brzyszcze (powiat Żółkiew), II. rata	8.333 „
f) na regulację Seretu pod Tudorowem, II. rata (ostatnia)	6.000 „
g) nie zabudowanie potoku Szkleniec i lokalną regulację potoków Białki i Meszny w gminie Mikuszowice (pow. Biała), I. rata	10.630 „
h) na zabudowanie potoku Jaworzyny (pow. N. Sącz), I. rata	12.525 „
i) na zabudowanie potoku Wielopole (pow. N. Sącz), I. rata	10.167 „
k) na osuszenie pastwiska gminnego w Jasionce (pow. Rzeszów)	1.667 „
l) na osuszenie gruntów w gminach Wisłoboki, Podliski małe i Zapytów (pow. Lwów)	4.600 „
m) na osuszenie gruntów w gminie Rogóżno (powiat Żydaczów), I. rata	7.167 „
n) na zabudowanie potoku Tumierz	11.556 „
o) na subwencyonowanie fabryk drenarskich	—
p) do dyspozycji Wydziału krajowego	20.000 „
Ogółem	153.125 K.

IV. Sejm powiększa personal komasacyjny kraj. biura melioracyjnego o jedną posadę inżyniera komasacyjnego z płacą roczną 2.800 koron, rocznym dodatkiem aktywnym 600 koron i prawem do poboru trzech dodatków pięcioletnich po 240 koron.

V. Sejm zmienia postanowienia §. 2. instrukcji służbowej dla krajowych dozorców melioracyjnych, który zostaje uchylony dotychczasowem brzmieniu i opiewać ma, jak następuje:

1) Do wykonania i bezpośredniego dozoru robót w §. 1. wyszczególnionych ustanawia się następujące kategorie dozorców:

1. konduktorów melioracyjnych I. II. i III. klasy do konserwacji robót publicznych;

2. starszych dozorców melioracyjnych;

3. dozorców melioracyjnych;

4. dozorców drenarskich do wykonania i dozoru tak melioracji publicznych, jak i prywatnych.

O przyjęciu dozorców, które jest zależnem od ukończenia kursu praktycznego przy biurze melioracyjnem i złożenia z dobrym skutkiem egzaminu głównego, tudzież o liczbie dozorców stanowi Wydział krajowy.

Rangę starszego dozorczy otrzymać może dozorca odznaczający się znajomością rzeczy i gorliwością w służbie po kilkuletniej praktyce, miejsce zaś konduktora starszy dozorca, który nadto obeznanym jest z manipulacją kancelaryjną i prowadzeniem rachunków.

Pobory dozorców wynosić mają:

1. konduktora melioracyjnego:

a) płaca roczna w I. klasie	1.600 K.
II. „	1.400 „
III. „	1.200 „
b) dodatek roczny na mieszkanie	200 „
c) ryczałt roczny na objazdy	200 „
d) trzy pięciolecia po	100 „

2. starszego dozorczy melioracyjnego:

płaca roczna 1.080 K.

3. dozorczy melioracyjnego i drenarskiego:

płaca roczna 720 K.

W czasie zajęcia w polu otrzymują dozorczy i starsi dozorczy oprócz zwrotu kosztów podróży, mianowicie należytości trzeciej klasy za podróż koleją, a 20 groszy od jednego kilometra za podróż końmi, mieszkanie i utrzymanie, lub w miejsce tego następujące wynagrodzenie dzienne (dyety):

starszy dozorca melioracyjny 2 K.;

dozorca melioracyjny 1 K. 50 gr.;

dozorca drenarski 1 K.

Uczniowie krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych lub drenarskich otrzymują za czas zajęcia przy robotach w polu oprócz dyet w kwocie 1 Kor. i zwrotu kosztów podróży, płacę miesięczną w kwocie 30 K. (1 K. dziennie).

Dyety konduktorów melioracyjnych za czas ich zajęcia poza przydzielonym perymetrem melioracyjnym ustanawia się na 3 K. dziennie.

Pobory konduktorów melioracyjnych (płacę, dodatek na mieszkanie i ryczałt na objazdy) pokrywają fundusze konserwacyjne publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, płace zaś, wynagrodzenia dzienne (dyety) i koszta podróży dozorców i starszych do-

zorców, zarówno jak i uczniów odnośnie fundusze budowy, względnie właściciele gruntów podejmujący roboty melioracyjne.

Dozorcy przydzieleni do wykonywania melioracji prywatnych pobierają płacę za czas, w którym nie są zajęci w polu, z funduszu krajowego (dotacyi na utrzymanie dozorców).

W razie powołania do służby wojskowej nie otrzymują dozorczy żadnego wynagrodzenia z funduszu krajowego.

Wypłata poborów dozorców za czas ćwiczeń wojskowych i wojny zależną będzie od każdorazowej decyzji Wydziału krajowego.

VI. Sejm uchwała załączone ./: projekty ustaw :

- 1) o regulacji potoku Błotni z dopływami;
- 2) o zabudowaniu i zalesieniu debr w gminie Zniesienie powiatu Lwowskiego;
- 3) o zabudowaniu i zalesieniu debr w gminie Mikołajów pow. Żydaczowskiego;
- 4) o obwałowaniu lewego brzegu Wisły od stacyi kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy;
- 5) o podwyższeniu lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Białuchy do granicy państwa;
- 6) o podwyższeniu prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami;
- 7) o konserwacyi robót regulacyjnych na potokach Krzemienicy i Babulówce z dopływami, oraz na potoku Trześni.

VII. Sejm przyznaje na r. 1903 pierwszą ratę 45% zasiłku krajowego na zabudowanie i zalesienie debr w gminie Mikołajów powiatu Żydaczowskiego w kwocie 21.075 K.

VIII. Sejm przyznaje na pokrycie kosztów operacyi agrarnych w r. 1903 w rubryce X. poz. 304 dotacyę w kwocie 4.000 K.

IX. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubryce IX., dziale B) na rok 1903 do końca lutego 1905 a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

X. Petycyje L. S. 1.406 gminy Rajsko o regulacyę Soły i l. S. 2.046 przysiółka Brzóza ad Wrzawy o wyjednanie u Rządu rosyjskiego zezwolenia na odprowadzenie wody przez terytoryum rosyjskie odstępuje Sejm c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

XI. Petycyje L. S. 1.410, 1.447, 1.448, 1.472, 1.473, 1.474, 1.475, 1.476, 1.477, 1.478, 1.547, 1.548, 1.556 i 1.594 Wydziału powiatowego w Krakowie, Towarzystwa rolniczego okręgowego w Krakowie, tudzież gmin i obszarów dworskich: Zwierzyniec, Przegorzały, Bielany, Kryspinów, Ściejowice, Jeziorzany, Wołowice, Czernichówek i Kamień o obwałowanie lewego brzegu Wisły od Kamienia do ujścia Rudawy przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu z poleceniem przyspieszenia opracowania projektu po myśli uchwały Sejmowej z dnia 11. lipca 1902.

XII. Petycyje L. S. 803 przysiółka Podwale ad Zabawa o budowę mostu na potoku Kisielinice l. S. 1.357 gminy Szczepańcowa o regulacyę Jasiołki; — l. S. 1.470. Wydziału powiatowego w Kamionce strum. o regulacyę dopływów Bugu; — l. S. 1512 gminy Wola batorska o przyspieszenie obwałowania Wisły; l. S. 1.516 gmin Moszkowce i Siwka o regulacyę potoku Siwki; — l. S. 1.595 gminy Podbereż o regulacyę Siwki; l. S. 2.026 gminy Jaślany o osuszenie niwy „Dunaj“; — l. S. 2.035 i 2.036 wiecu ludowego w Tarnobrzegu o regulacyę dopływów Trześniówki, o wzmocnienie wałów nad Wisłą i Sanem, zezwolenie na jażdę po wałach i ukończenie budowy prawego wału Sanu; — l. S. 2.185 Wydziału powiatowego w Kałuszu o regulacyę potoku Bełochówki; — l. S. 2.249 gminy Wola koblańska o regulacyę miejscowego potoku; —

1. S. 2.625 gminy Radłów o zwolnienie od datków konkurencyjnych do kosztów obwałowania lewego brzegu Dunajca i wykończenie tego obwałowania; — 1. S. 3.167 gminy Piaski o osuszenie zabagnionych gruntów; — 1. S. 3.172. gminy Łodygowice o zapomogę na przywrócenie komunikacji i zabezpieczenie 5 domów — przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Uchwałą ad VI. 4) zostaje załatwioną petycja 1. S. 1.446 gminy Grzegórzki o obwałowanie lewego brzegu Wisły od Krakowa do ujścia Białuchy; uchwałą zaś ad VI. 6) petycja 1. S. 1.712 gminy Grabie o podwyższenie i wzmocnienie prawego wału Wisły.

Przewodniczący i sprawozdawca

Gorayski.

U S T A W A

z dnia o regulacji potoku Błotni z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Regulacja potoku Błotni z dopływami w powiatach Sokalskim, Żółkiewskim i Rawskim ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1902 prelinujący koszta robót na 1,288.000 Koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent prelinowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 dz. u. p. nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą prelinowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 dz. u. kraj. nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych zawiązaną będzie przez

Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Datki oznaczone w §. 3. pod a) b) i c) mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w równych ratach rocznych z góry z tem ograniczeniem, iż rzeczywista wypłata zasiłków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego odbywać się ma w granicach pojedynczych rat rocznych w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia skarp potoków i rowów;
2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przytem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 dz. u. kraj. nr. 12.
3. z corocznych datków kraju i spółki wodnej.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i spółki wodnej na konserwację, tudzież zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego po ukończeniu budowy.

§. 7.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych tego przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, terminów płatności i sposobu uiszczania datków, oraz co do ewentualnego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

U S T A W A

z dnia o zabudowaniu i zalesieniu debr w gminie
Zniesienie, powiatu Lwowskiego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Zabudowanie i zalesienie debr w gminie Zniesienie powiatu
Lwowskiego ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c.
k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich
z r. 1901, który prelininuje koszta robót na 160.000 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia
zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa
w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy ma się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzy-
dziestu pięciu procent prelininowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konsty-
tucyjnego zezwolenia w myśl §. 6. ustępu 1. ustawy z dnia 30.
czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wy-
sokości trzydziestu pięciu procent prelininowanych kosztów;

c) państwowa dotacja kolejowa z kredytów zezwolonych ustawą
z d. 6. czerwca 1901 Dz. u. p. Nr. 63. resztą (30%) prelinino-
wanych kosztów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia i czas trwania robót, tudzież wysokość
i terminu płatności corocznych rat dańków kraju i państwa oznaczy
Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38. w drodze administracyjnej spółka interesowanych właścicieli gruntów i innych nieruchomości, a to bez względu czy się na to zgodzą, lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskuteczniiony według postanowień §. 66. powołanej ustawy.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Alegat 3. do sprawozdania Komisji gospodarstwa krajowego.

U S T A W A

z dnia o zabudowaniu i zalesieniu debr w gminie
Mikołajów, powiatu Żydaczowskiego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Zabudowanie i zalesienie debr w gminie Mikołajów powiatu
Żydaczowskiego ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c.k.
oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich z roku
1901, który preliniuje koszta robót na 140.500 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia
zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa
w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy ma się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czter-
dziestu pięciu procent preliniowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konsty-
tucyjnego zezwolenia w myśl §. 6. ustępu 1. ustawy z dnia 30.
czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wyso-
kości czterdziestu pięciu procent preliniowanych kosztów;

c) gmina Mikołajów powiatu Żydaczowskiego resztą prelini-
owanych kosztów.

§. 4.

Datki kraju, państwa i interesowanej gminy mają być uiszczone
w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót
programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy, tudzież wpływu Administracyi państwa i gminy interesowanej na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§. 6.

Koszta utrzymania wykonanych zabudowań i zalesień ponosić będzie gmina Mikołajów powiatu Żydaczowskiego.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

U S T A W A

z dnia o obwałowaniu lewego brzegu Wisły od stacyj kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Obwałowanie lewego brzegu Wisły od stacyi kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy ma być wykonane jako przedsięwzięcie krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tego obwałowania służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1903, który preliminuje koszta robót na 330.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent preliminowanych kosztów;!

b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia w myśl §. 6. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent.

§. 4.

Datki oznaczone w §. 3. mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w równych ratach rocznych z góry z tem ograniczeniem, iż rzeczywista wypłata tych datków odbywać się ma w granicach pojedynczych rat rocznych w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania wałów ochronnych i rowów materyałowych;
2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12;
3. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwacyę, utworzenia w tym celu spółki wodnej, organizacji obrony grobel i innych zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 6.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowlanego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, terminów płatności i sposobu uiszczania datków, oraz co do ewentualnego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze, ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

U S T A W A

z dnia o podwyższeniu lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Białuchy do granicy państwa.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Podwyższenie lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Białuchy do granicy państwa wraz z podwyższeniem wałów na potokach Dłubiu i Kościelnickim ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tego obwałowania służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1903, który preliminuje koszta robót na 900.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić;

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia w myśl §. 6. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent.

§. 4.

Czas budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków kraju i państwa oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Administracyi państwa zastrzega się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa określa rozporządzenie wykonawcze z dnia 19. grudnia 1900 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 19. z r. 1901.

§. 6.

Co do konserwacyi wykonanych robót obowiązywać będzie postanowienie §. 6. ustawy z dnia 26. sierpnia 1900 Dz. u. kraj. Nr. 88.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

U S T A W A

z dnia o podwyższeniu prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Podwyższenie prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami wraz z podwyższeniem i przedłużeniem obustronnych wałów na potokach Srawie, Drwinie, Żabawie i Podłężówce ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tego obwałowania służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1903, który preliminuje koszta robót na 1,100.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia w myśl §. 6. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 takimiż bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent.

§. 4.

Czas budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków kraju i państwa oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Administracyi państwa zastrzega się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa określa rozporządzenie wykonawcze z dnia 19. października 1893 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 70.

§. 6.

Co do konserwacyi wykonanych robót obowiązywać będzie postanowienie §. 6. ustawy z dnia 19. października 1892. Dz. u. kraj. Nr. 77.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

U S T A W A

z dnia o konserwacji robót regulacyjnych na potokach Krzemienicy i Babulówce z dopływami, oraz na potoku Trześni.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie §. 6. ustawy z dnia 10. czerwca 1888 Dz. u. kr. nr. 70. tudzież §. 6. ustawy z dnia 7. marca 1897 Dz. u. kr. nr. 17., co następuje:

§. 1.

Koszta zwyczajnego utrzymania robót regulacyjnych na potoku Krzemienicy i Babulówce od gminy Hyki do ujścia do Wisły, tudzież na potokach Rów i Trześnia z dopływami mają być pokrywane:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp, wałów i potoków;
2. z odszkodowań i grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tych budowlach w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903. Dz. u. kraj. Nr. 12;
3. z corocznych datków funduszu krajowego i spółki wodnej zawiazanej w myśl §. 4. ustawy z dnia 10. czerwca 1888. Dz. u. kraj. Nr. 70.

Koszta zarządu technicznego pokrywane będą wyłącznie z funduszu krajowego.

§. 2.

Wysokość corocznych datków kraju i spółki wodnej w §. 1. pod 3. wymienionych wynosić ma bez względu na istotną potrzebę w pierwszych trzech latach od r. 1904 do r. 1906 włącznie po 2.500 koron, czyli razem 5.000 koron.

Wysokość corocznych datków w latach następnych wynosić ma sumę, jaka z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach wypadnie.

§. 3.

Pozostałe z końcem r. 1903 zapasy funduszu konserwacyjnego, które uzyskane zostały z dochodów w myśl §. 6. ustawy z dnia 10. czerwca 1888, Dz. u. kraj. Nr. 70., niemniej też nie-uzyte nadwyżki dochodów wymienionych w §§. 1. i 2. mają być odpowiednio fruktyfikowane i służyć będą jako fundusz rezerwowy na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie wyników

z powodu szkód elementarnych, lub innych nadzwyczajnych wypadków.

§. 4.

O ileby fundusz rezerwowy okazał się niewystarczającym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie, brakująca reszta rozłożoną zostanie niezależnie od stałych dochodów rocznych w §. 2. ustanowionych po połowie na fundusz krajowy i na spółkę wodną.

§. 5.

Zarząd funduszu konserwacyjnego sprawuje stosownie do postanowienia §. 7. ustawy z dnia 10. czerwca 1888 Dz. u. kraj. Nr. 70. Wydział krajowy.

Wszelkie też datki na utrzymanie wpływać mają do kasy krajowej w półrocznych ratach z góry, dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku.

§. 6.

Ściąganiem datków od stron konkurencyjnych zajmie się spółka wodna według miary ustanowionej w prawie obowiązującym statucie spółki.

§. 7.

Wszelkie uszkodzenia wykonanych robót regulacyjnych, jak łożysk, ubezpieczeń brzegów, sadzonek, wałów, szluz, przepustów, rowów i innych urządzeń jest wzbronione.

W szczególności wzbronione zostają:

a) przejazd i przepęd zwierząt przez łożyska potoków, wały i rowy, oraz pojenie zwierząt w innych miejscach, aniżeli do tego przeznaczonych;

b) wydobywanie ziemi, mułu, piasku, lodu itp. w miejscach niedozwolonych;

c) skopywanie brzegów, potoków, skopywanie, przebijanie, zasadzanie drzewami i wiklinami i w ogóle jakiegokolwiek rodzaju uszkodzenie wałów, ramp i ogrodzeń ku ochronie wałów służących;

d) paszenie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenia Wydziału krajowego na skarpach potoków, wałów i rowów.

§. 8.

Ze względów bezpieczeństwa publicznego wzbronione zostaje:

a) wznoszenie budynków, wałów poprzecznych i jakichkolwiek budowli tamujących przepływ wody tudzież, sadzenie drzew z wyjątkiem wikliny (lit. d.) w profilu inundacyjnym potoków;

b) kopanie dołów dla dobywania piasku, gliny itp., zbiorników wody i studzien w odległości do dwudziestu metrów włącznie od wałów;

c) oranie ziemi bliżej, aniżeli dwa metry po obu stronach wałów i brzegów potoków, a na pół metra od rowów;

d) sadzenie wikliny w profilu inundacyjnym potoków z wyjątkiem miejsc, gdzie sadzenie to jest bezwzględnie koniecznym dla ubezpieczenia brzegów potoków i ustalenia odsypisk. Miejsca te wskaże Wydział krajowy i oznaczy je w sposób łatwy do poznania dla ogółu.

W razie zagrożenia wałów ochronnych przez wielką wodę obowiązane są gminy i obszary dworskie położone w okręgu konkurencyjnym na wezwanie inspektorów wałowych, których ustanowi Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym dla poszczególnych sekcji wałów, dostarczyć bezzwłocznie potrzebnych sił roboczych i pociągowych, oraz materiałów i narzędzi do obrony wałów.

Siły robocze i pociągowe mają być dostarczone bezpłatnie, za materiały zaś otrzymają strony interesowane wynagrodzenie z funduszu konserwacyjnego (rezerwowego) według cen, jakie ustanawiać będzie co pięć lat z góry Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i spółką wodną.

Dalsze postanowienia mające na celu obronę wałów w czasie powodzi, zarówno jak i ochronę wykonanych robót regulacyjnych wydane zostaną w osobnem rozporządzeniu wykonawczem przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Rozporządzenie to ma być przedłożone Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia.

§. 10.

Przekroczenia niniejszej ustawy, o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według postanowień krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kraj. Nr. 38., oraz ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12.

§. 11.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

